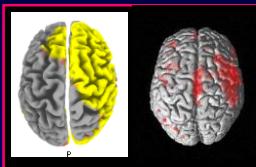
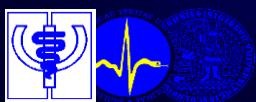

Neurobiologické poklady psychopatologie: od spekulace k modelu a jeho testování

J. Horáček

Národní ústav duševního zdraví a 3. LF UK

Validita modelů duševních poruch

- 1) **Konstrukční validita - reprodukce faktorů (etiologie), které vedou k nemoci**
- 2) **Fenomenologická validita – modelování příznaků nemoci**
- 3) **Predikční validita – predikce odpovědi na již dostupnou terapii**

(Wilner 1991)

1) ANIMÁLNÍ MODELY

2) LIDSKÉ MODELY

Mechanismy animálních modelů schizofrenie

- 1. Farmakologické modely (D - agonisté, NMDA antagonisté, 5-HT_{2A} agonisté.....)**
- 2. Neurovývojové modely (léze ventrálního hipokampu)**
- 3. Genetické modely (transgenní potkani)**

1) ANIMÁLNÍ MODELY

**„....nezáleží na tom, kolikrát se potkana
zeptáte, stejně vám neřekne, že se proti němu
ostatní potkani nebo lidé spikli“.**

Kornetsky, 1977

Animální modely schizofrenie

Klin. příznaky schizofrenie

Pozitivní příznaky

Stereotypie

Vulnerabilita na stres

Deficit inf.processingu

Kognitivní deficit

Sociální stažení

Animální behaviorální proměnné

Indukovaná hyperlokomoce

Stereotypie

Stresová hyperlokomoce a freezing

Senzorimotor. gating (PPI, P50)

Porucha v testech orientace a paměti

Deficit v sociální interakci

Stereotypie

Člověk s SCH:

Motorické stereotype (*Bleuler, 1911*)

Perseverace v kognitivních testech (*Frith a Done, 1983*)

Potkan

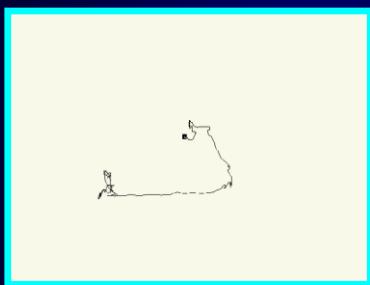
Motorické stereotype po D-agonistech a NMDA antagonistech (*Randup, 1967*)

Perseverace v testech 2 volby
(*Ridley, 1988*)

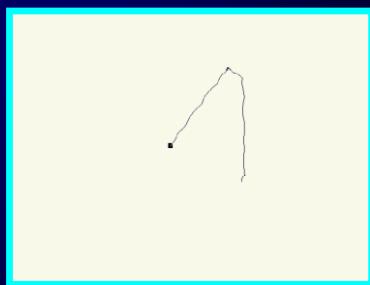
Horáček, 2010

Hyperlokomoce v otevřeném poli

Voda+NaCl

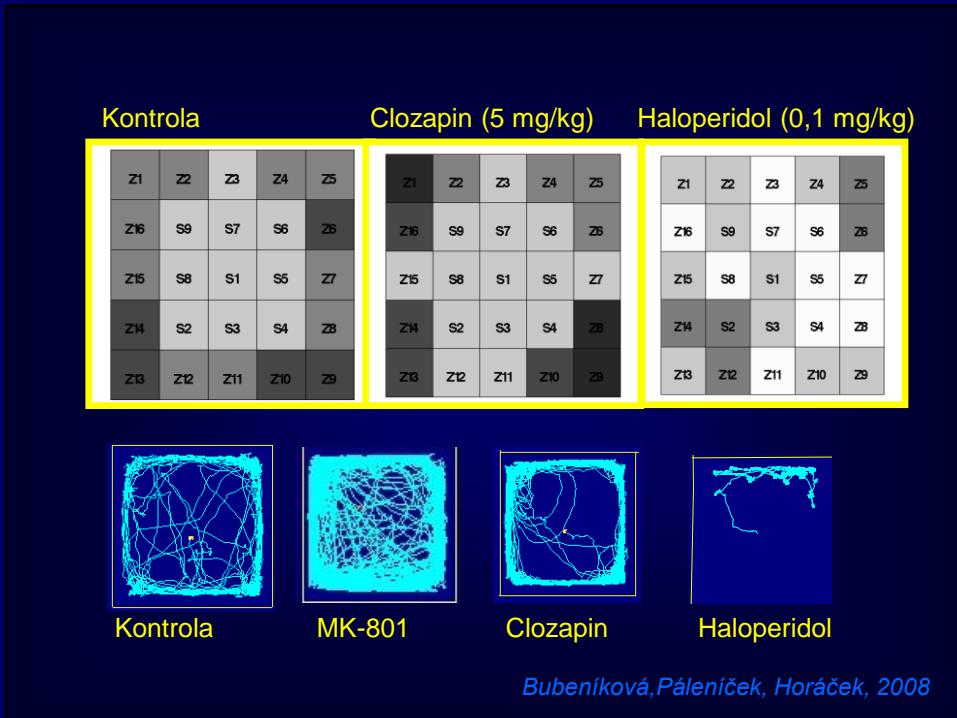
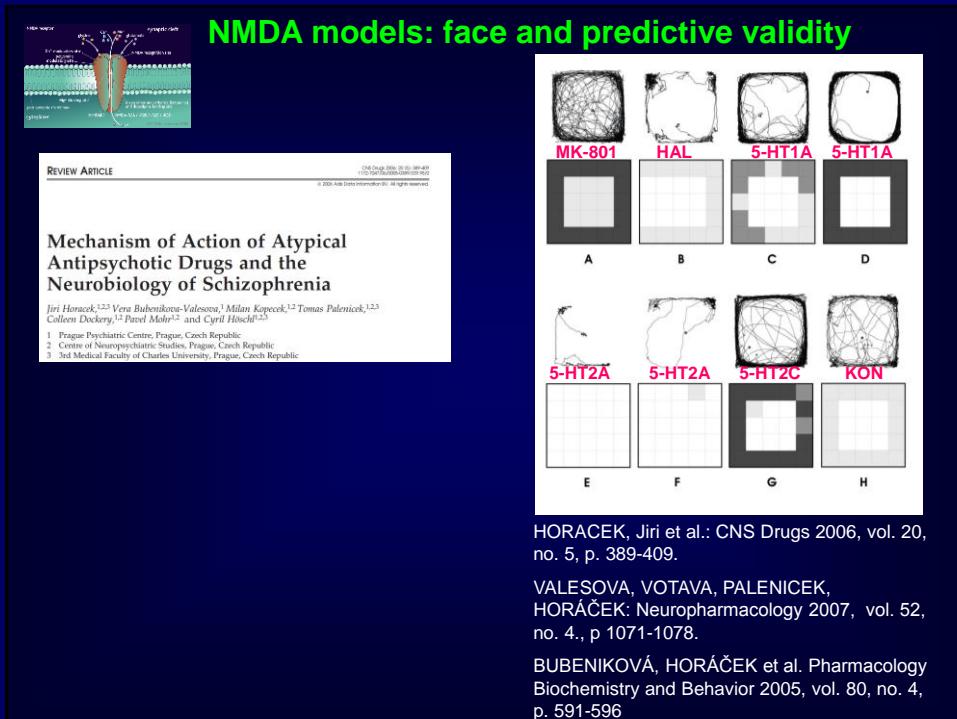
90 min.

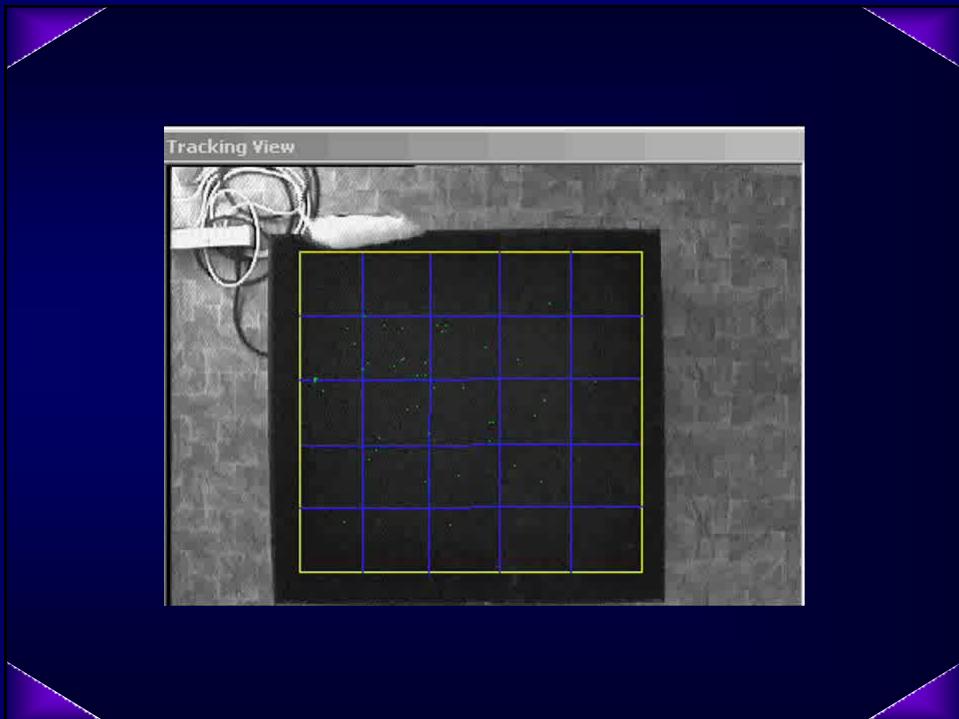

Voda+MK-801 (0.3 mg/kg)

90 min.

Horáček, 2010

Schizofrenie jako porucha filtrace informací (gating)

Schizofrenie - porucha pozornosti (*Bleuler, 1911*)

Neschopnost správně filtrovat irrelevantní stimuly z okolí - gating

Zaplavení informacemi (*McKinley, 1988*)

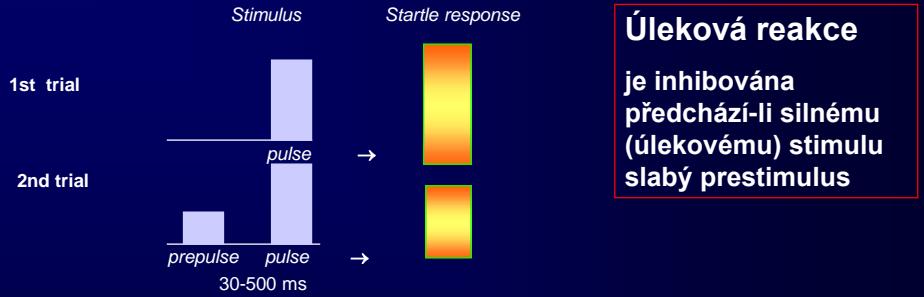
Kognitivní fragmentace (*Kornetsky, 1977*)

→ **Prepulse inhibition** (*Swerdlov, 1994*)

→ **Latent inhibition** (*Feldon, 1992*)

Horáček, 2002

Prepulzní inhibice úlekové reakce-PPI

Human testing of acoustic startle response (Swerdlow et al. 2001)
background white noise 70 dB

prepulse	interval	pulse	startle response	registration
86 dB	100 ms	118 dB	eye blink	EMG
20ms		40 ms		<i>m. orbicularis oculi</i>

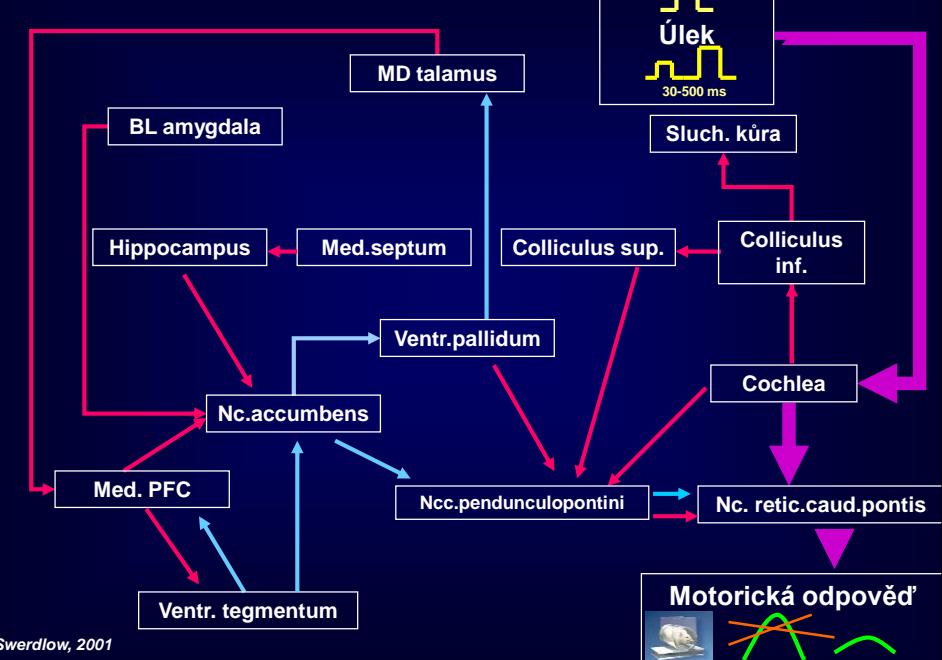
Animal testing of acoustic startle response

background white noise 70 dB

prepulse	interval	pulse	startle response	registration
75-80 dB	20-100 ms	120 dB	body flinch	piezoelectric
20 ms		30 ms		accelerometer

Prepulzní inhibice úlekové reakce-PPI

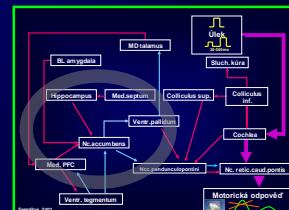
Prepulzní inhibice úlekové reakce-PPI

PPI je vlastní všem savcům včetně lidí

(Swerdlov, 1994)

Snížení PPI:

- nemocní se schizofrenií
(Braff et al., 1978; Braff et al., 1992; Grillon et al., 1992)
- laboratorní zvířata po D agonistech, a NMDA antagonistech
- mateřská deprivace, sociální izolace
- léze kortiko-striato-talamických okruhů
(Bubeníková, 2006)

Vliv antipsychotik na PPI

Indukce ↓PPI	D-agonisté	5-HT2 agonisté	NMDA-antagonisté	Sociální izolace	Schizofrenie
Terapie					
Klasická NL	ANO	Spiše NE	Některá	ANO	ANO
Atypická antipsychotika	ANO	Některá	ANO	ANO	ANO
Selektivní D2 antagonisté	ANO	NE	NE	ANO	ANO
Další testované látky bez AP efektu	NE	ANO	ANO?	ANO?	NE

(Geyer, 2001)

Mechanismy animálních modelů schizofrenie

1. Farmakologické modely (D - agonisté, NMDA antagonisté, 5-HT_{2A} agonisté.....)
2. Neurovývojové modely (léze ventrálního hipokampu)
3. Genetické modely (transgenní potkani)

Horáček, 2010

Farmakologické modely schizofrenie

Látka	Symptomy		Neurobiologie	Animální model
	pozitivní	negativní		
Atropin Skopolamin	+++ delirantní stav s halucinacemi amnézie	+ -	antagonismus Ach receptorů	potkani - testy učení a paměti
Amfetamin	++ psychomotorický neklid poruchy myšlení	+ sociální izolace	nepřímý agonismus DA receptorů	potkani – stereotypie perseverace agregace myší- ↓ LD50
LSD	+++ Halucinatorní stav bez poruchy vědomí	+ stažení do sebe	agonizmus 5-HT₂ receptorů	potkani stereotypie (třes hlavy)
PCP, MK-801, Ketamin	+++ delirantní stav s halucinacemi poruchy paměti	++ autismus Emoční oploštění nebo indiference	antagonismus NMDA receptorů	potkani - stereotypie testy učení a paměti

(upraveno podle Benešové 2001)

Neurovývojové modely schizofrenie

Intrauterinní malnutrice (prenatální proteinová deprivace)

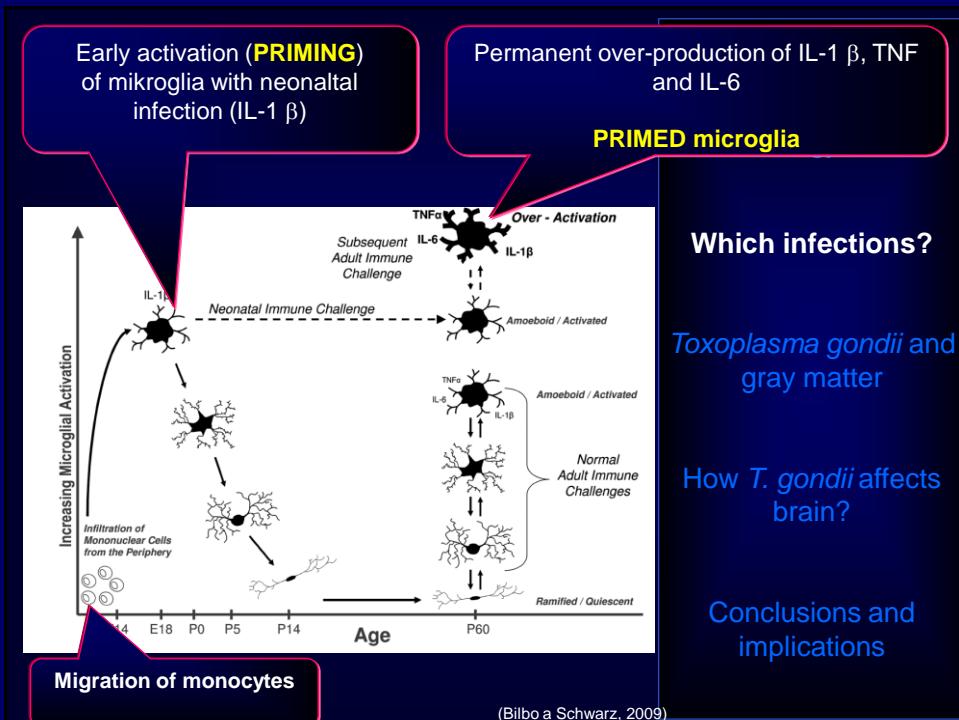
(Brown, 1996, Tonkiss a Galler, 1990)

Prenatální infekce chřipková, Borna virus, LCMV

(Cotter, 1995, Fatemi, 1999)

Kortikální dysgeneze indukovaná RTG (Rakocicz, 1996), mitotickým toxinem-MAM (Talamini, 1998), NOS inhibitory

(Black, 1999).

Neurovývojové modely schizofrenie

Intrauterinní malnutrice (prenatální proteinová deprivace)

(Brown, 1996, Tonkiss a Galler, 1990)

Prenatální infekce chřipková, Borna virus, LCMV

(Cotter, 1995, Fatemi, 1999)

Kortikální dysgeneze indukovaná RTG (Rakocicz, 1996), mitotickým toxinem-MAM (Talamini, 1998), NOS inhibitory

(Black, 1999).

Časný stres

Maternální separace - do 21 dne (před odstavem) (Liu, 1997)

Sociální izolace (Harlow, 1950) - od 21 dne (po odstavu)

(Wilkinson, 1994)

Neurovývojové modely schizofrenie II.

Časný stres

Maternální separace - do 21 dne (před odstavem)

(Liu, 1997)

Sociální izolace (Harlow, 1950) - od 21 dne (po odstavu)

(Wilkinson, 1994)

Model sociální izolace

Izolovaní potkani

- ↑D obratu v Nc.accumbens
- ↑senzitivity na amfetaminy
- ↑senzitivity na 5-HT provokaci
- Perseverace
- Snížení PPI

Pacienti se schizofrenií

- Zvýšená senzitivity na amfetaminy
 - 5-HT2 stimulace (mCPP) – pozitivní příznaky
 - Perseverace v testech 2 volby
 - Snižení PPI
- (Higgins, 1998)

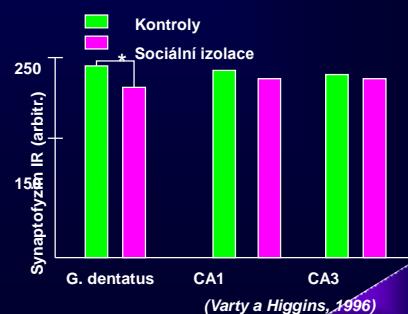
Behaviorální změny

hyperaktivita, stereotypie, ↓PPI, ↓ výkonu v tesetech orientace a paměti

Morfologické změny hipokampu

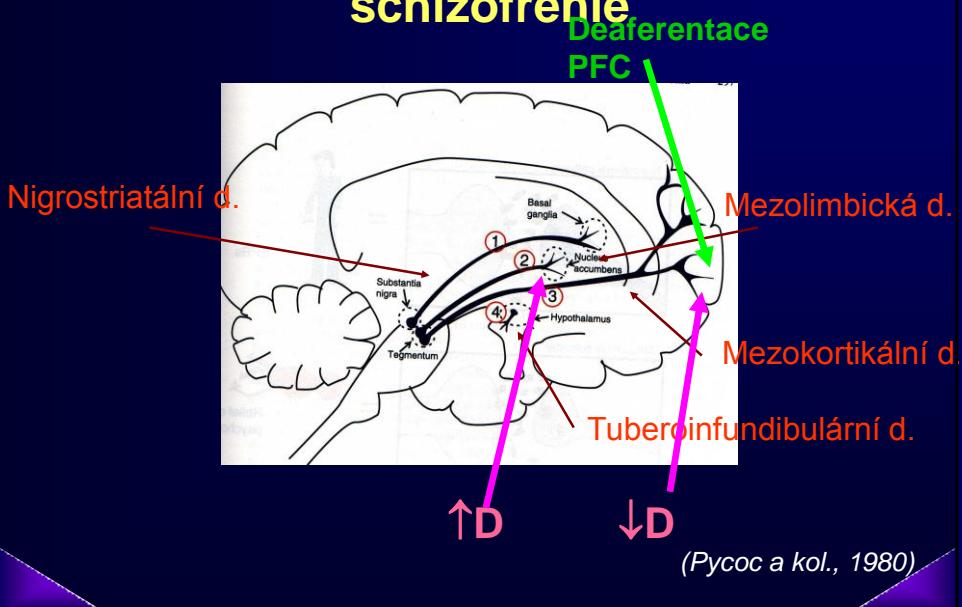
↓synaptotofyzínu v GD

(Varty a Higgins, 1996; Robbins, 1992; Eastwood, 1996 u lidí)

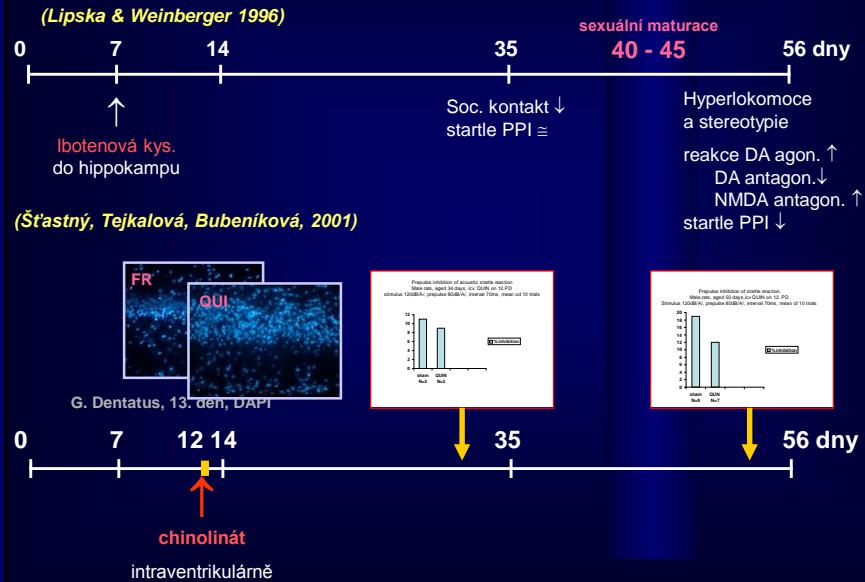
Horáček, 2002

Neurovývojová (dyskonekční) hypotéza schizofrenie

Neurovývojové modely schizofrenie

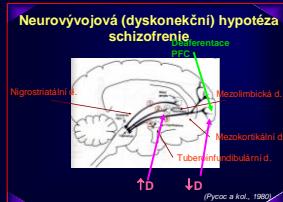
Léze ventrálního hipokampu

Neurovývojové modely schizofrenie III.

Léze ventrálního hipokampu

Dyskonekční hypotéza Hipokampus x PFC

Senzitizace na dopamin

Rozvoj maladaptivního chování v adolescenci a dospělosti spojený s ↑dopaminu

(Lieberman, 1997, Duncan, 1999)

Antipsychotika a AMPA agonisté upravují chování po lézi V-HPC

(Lipska Weinberger, 1994, Sams-Dodd, 1997)

Horáček, 2002

Genetické modely schizofrenie

Transgenní modely: knock-out nebo knockdown myši

Dopamin:

DA transporter (DAT-KO): hyperlokomoce, stereotypie, PPI, LI, paměť

D2 a D4 knock-out: hypoaktivita

D3 + D1: hyperaktivita

(Gainetdinov a Caron, 2001)

Glu NMDA receptory:

Knockdown NR1 podjednotky (NR1-KD) (Mohn, 1999)

Knock-out NR2A podjednotky (Miyamoto, 2011)

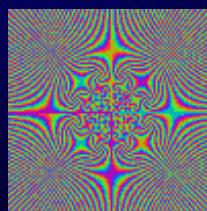
Další modely KO nebo KD:

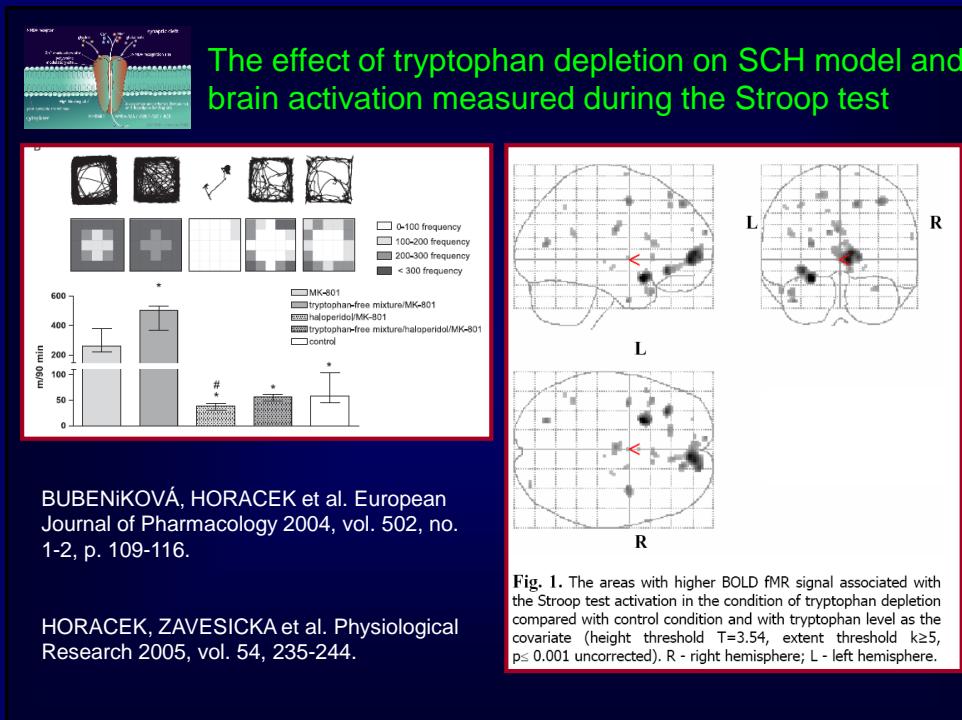
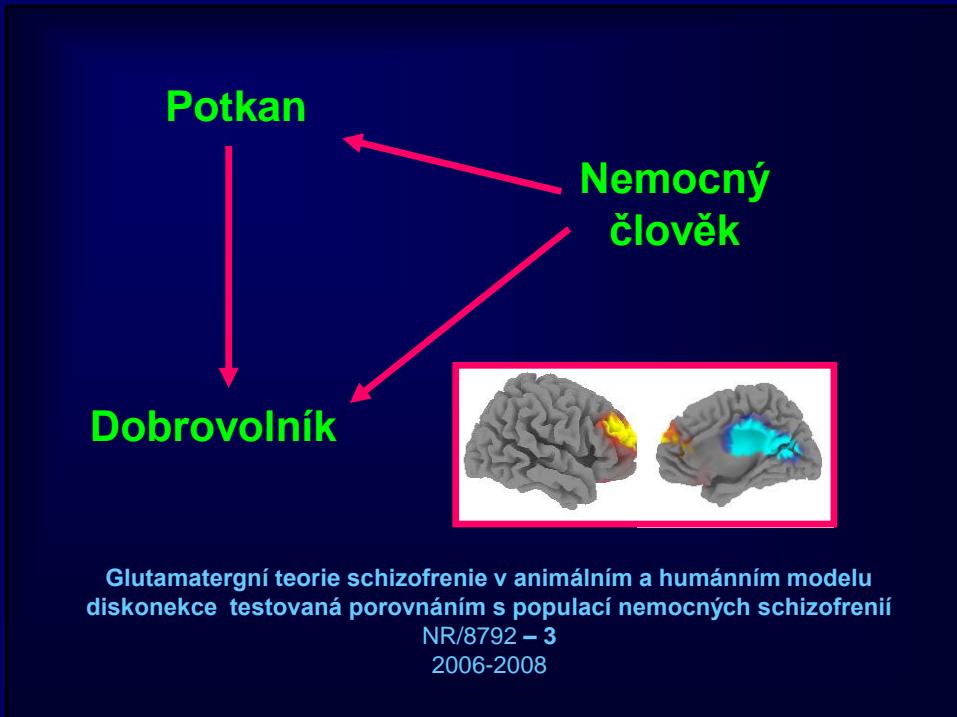
AMPA, metabotropní Glu rec., 5-HT, DVL1, NCAM-180,

(Horáček, 2002)

1) ANIMÁLNÍ MODELY

2) LIDSKÉ MODELY

FARMAKOLOGICKY NAVOZENÉ PSYCHOTICKÉ STAVY

Látka	Symptomy		Neurobiologie	Animální model
	pozitivní	negativní		
Atropin Skopolamin	+++ delirantní stav s halucinacemi amnézie	+ -	antagonismus Ach receptorů	potkani - testy učení a paměti
Amfetamin	++ psychomotorický neklid poruchy myšlení	+ sociální izolace	nepřímý agonismus DA receptorů	potkani – stereotypie perseverace agregace myší- ↓ LD50
LSD	+++ Halucinatorní stav bez poruchy vědomí	+ stažení do sebe	agonizmus 5-HT₂ receptorů	potkani stereotypie (třes hlavy)
PCP, MK-801, Ketamin	+++ delirantní stav s halucinacemi poruchy paměti	++ autismus Emoční oploštění nebo indifference	antagonismus NMDA receptorů	potkani - stereotypie testy učení a paměti

(upraveno podle Benešové 2001)

NMDA

Glutamát: ionotropní receptory

AMPA

...schizofrenie

Kainát

Schizofrenie: Snížení AMPA (GluR1 a GluR2) a kainátových R (Glu6 a KA2) v hipokampu schizofrenních nemocných (Gao, 2000, Eastwood, 1995, Porter, 1997)

NMDA jsou zvýšené v kortexu a putamen (Meador-Woodruff, 2000), ale mají alterované podjednotky (Akbarian, 1996),

NR3A-inhibiční podjednotka NMDA zvýšená v kortexu a talamu (Sucher, 1995)

↑ NMDA v důsledku zhoršené funkce

↓ AMPA a kainátových R v důsledku zvýšení extracelulárního glutamátu (Konradi, 2003)

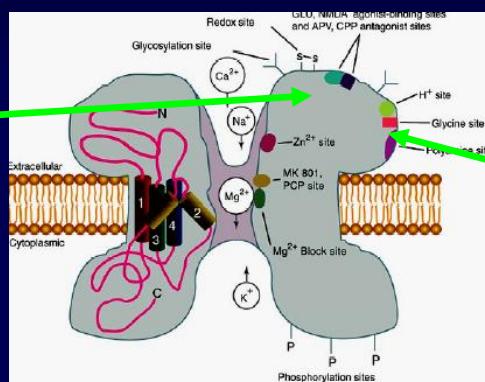
Glutamát: ionotropní receptory

2x NR2 A-D

Váže Glu

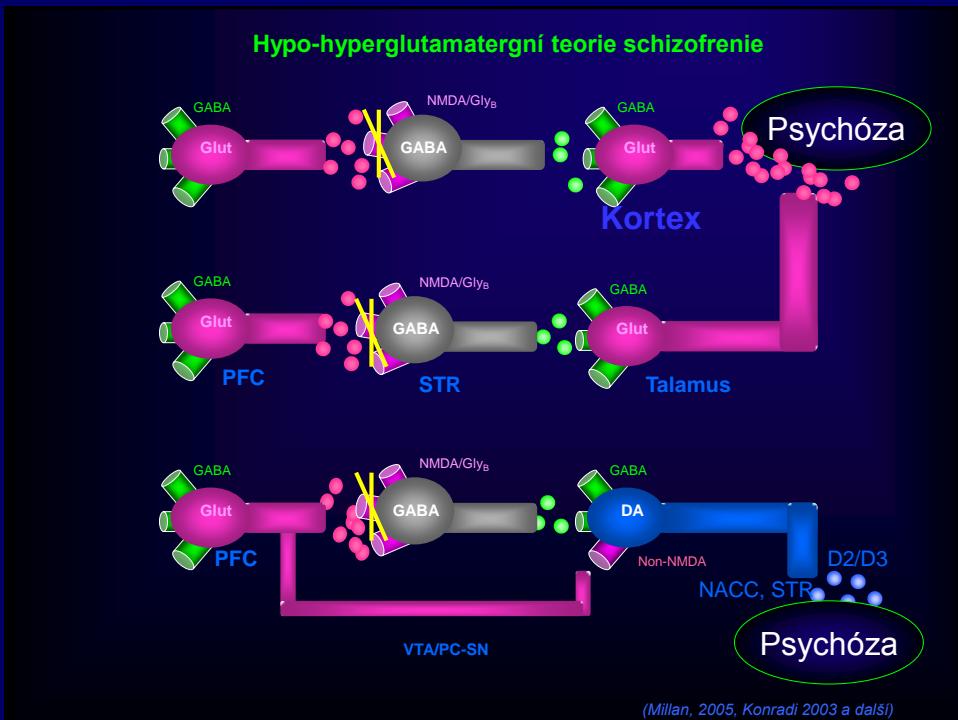
2x NR1

Váže
glycin

Celkem 8 variant

2 x Glu a 2x glycin

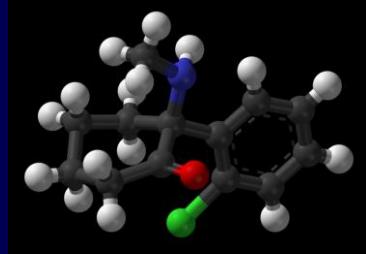
Ketamin charakteristika

Syntéza v roce 1962

Uveden na trh 1970

Derivát PCP

Blokáda NMDA kanálu

Výrazně vyšší afinita k NMDA nežli u memantinu

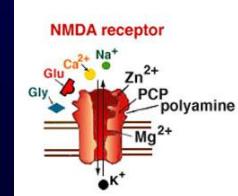
R- a S- enatiomery

Slabý antagonist DAT (zvyšuje D) a mírná afinita k opiátovým rec. (Eide et al 1997)

Bezpečnost a velmi nízký potenciál dependence (Pal, 2002, Jansen, 2001)

Neuroprotektivní potenciál v klinických dávkách

(Proescholdt, 2001, Fitzal, 1997, Pfenninger, 1997)

000
NBR-1042; No of Pages 10

ARTICLE IN PRESS

Neuroscience and Biobehavioral Reviews xxx (2008) xxx–xxx

Contents lists available at ScienceDirect

Neuroscience and Biobehavioral Reviews

journal homepage: www.elsevier.com/locate/neubiorev

Review

Models of schizophrenia in humans and animals based on inhibition of NMDA receptors

Věra Bubeníková-Valešová ^{a,b,*}, Jiří Horáček ^{a,b,c}, Monika Vrajová ^{a,b}, Cyril Höschl ^{a,b,c}

^a Prague Psychiatric Center, Prague, Czech Republic

^b Center of Neuropsychiatry, Prague, Czech Republic

^c 3rd Medical Faculty of Charles University, Prague, Czech Republic

ARTICLE INFO

Article history:
Received 2 November 2007
Received in revised form 30 March 2008
Accepted 28 March 2008

Keywords:
Schizophrenia
Animal model
Animal model
Ketamine
PCP

ABSTRACT

The research of the glutamatergic system in schizophrenia has advanced with the use of non-competitive antagonists of glutamatergic NMDA receptors. These substances have been used both human and animal behavior and induce schizophrenia-like manifestations. Model-based evidence and chronic administration of these substances in humans and rats show phenomenological validity and usefulness for research for substances with antipsychotic effects. Nevertheless, pathophysiology of schizophrenia remains mysterious. In the light of the results of the research in the field of schizophrenia based on early administration of NMDA receptor antagonists it seems that increased cellular destruction by apoptosis or changes in function of glutamatergic NMDA receptors in the early development of central nervous system may play a role in the pathophysiology of schizophrenia. Ketamine is able to induce itself until adulthood. Chronic administration of antagonists initializes a number of adaptation mechanisms, which correlate with findings obtained in patients with schizophrenia; therefore, this model is also suitable for research into pathophysiology of this disease.

© 2008 Elsevier Ltd. All rights reserved.

Contents

1. Introduction—*N*-methyl-D-aspartate receptor in schizophrenia 000
2. Non-pharmacological models of schizophrenia 000
3. Genetic model of schizophrenia based on inhibition of NMDA receptor 000
4. Pharmacological model of schizophrenia: hypofunction of NMDA receptors in adults 000
4.1. Acute administration of NMDA receptor antagonists 000
4.2. Acute administration of NMDA receptor agonists 000
4.3. Studies with ketamine in healthy volunteers 000
4.4. Studies with ketamine in schizophrenia patients 000
5. Schizophrenia in animals 000
Acknowledgements 000
References 000

1. Introduction—*N*-methyl-D-aspartate receptor in schizophrenia

An important role of the glutamatergic neurotransmitter system in the etiopathogenesis of schizophrenia has been supported by findings on various levels from molecular interactions to behavioral and cognitive abnormalities in the human brain (Goff and Coyle, 2001; Owen et al., 2004). Glutamate acts through several types of both ionotropic and metabotropic

* Corresponding author at: Department of Biochemistry and Brain Pathophysiology, Prague Psychiatric Center, Opletalova 91, CZ-181 01 Prague, Czech Republic.
Tel.: +420 267 71 2892; fax: +420 267 71 2893.
E-mail address: bubenikova@praha.pfp.cz (V. Bubeníková-Valešová).

0149-7834/\$ – see front matter © 2008 Elsevier Ltd. All rights reserved.
doi:10.1016/j.neubiorev.2008.03.012

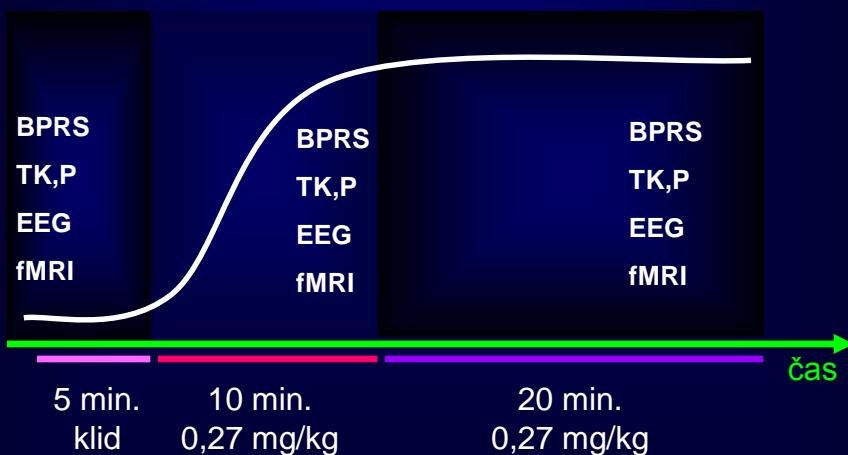
Ketamin-NMDA antagonismus v modelování schizofrenie – humánní studie

sub-anestetické dávky v k testování glutamatergní teorie schizofrenie u lidí

(NIMH, Bethesda, Yale University School of Medicine, Maryland Psychiatric Research Center, New York University School of Medicine, Psychiatric University Hospital Zurich, University of Turku, Finland)

indukce pozitivní, negativní symptomatiky a kognitivního deficitu (*Adler et al., 1999; Krystal et al., 1993; Krystal et al., 1994; Krystal et al., 1999*).

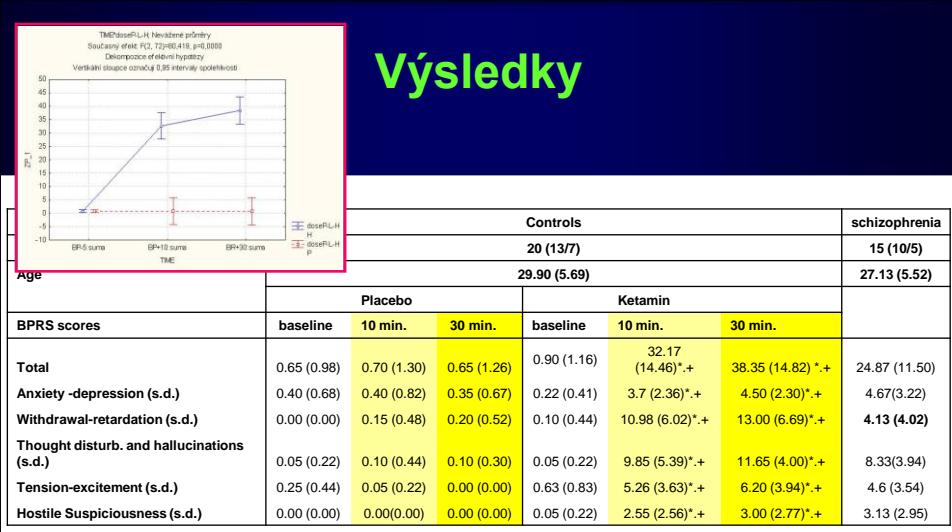
Metodika-EEG, fMRI dvojitě slepá, placebem kontrolovaná studie

ketamin: i.v. 0,27 mg/kg po 10 minut → udržovací dávka 0,27 mg/kg po 20 min. (celkem 0,54 mg/kg během 30 min.)

placebo: FR po dobu 30 min.

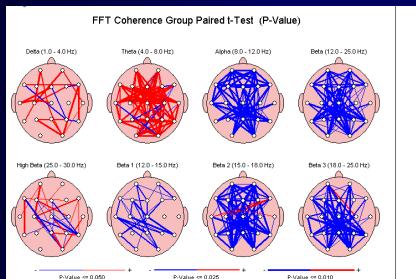
Výsledky

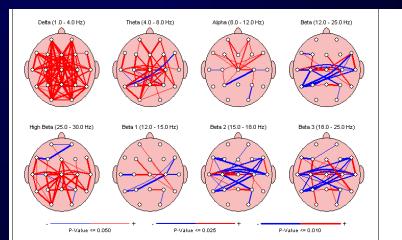
The psychopathology measured by the BPRS scale and its composite factors in placebo and ketamine infusion and in drug naive schizophrenia patients. In healthy volunteers (N=20) two way ANOVA confirmed the significant effect of dose ($F=108.20, p<0.000000$), time ($F=80.14, p<0.00000$) in total BPRS after ketamine infusion. Significant influence of dose and time was detected also in composite scores for anxiety-depression ($F=41.56, F=29.0$), thought disturbances including hallucinations ($F=113.63, F=85.08$), withdrawal-retardation used as the measure for negative symptoms ($F=66.9, F=50.7$), hostile suspiciousness ($F=20.0, F=14.64$) tension-excitement score which includes also catatonic symptoms ($F=43.46, F=23.59, p<0.00001$ for all analyses). The results of pos hoc test are marked by "*" for $p<0.001$ in comparison with baseline and by "+," for $p<0.001$ in comparison with corresponding time in placebo condition. In drug naive schizophrenia patients we found the lower expression in withdrawal-retardation score (in bold) in comparison with ketamine in min. 10 and 30 ($p<0.05$, T test with Bonferroni corr.).

Změna konektivity (qEEG koherence)

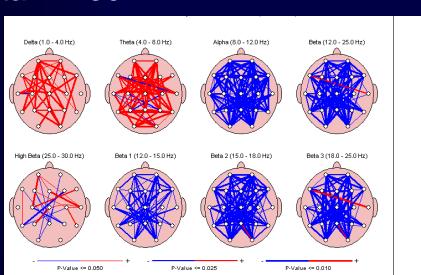
Ketamin 10 min.

Schizofrenie vs.kontroly

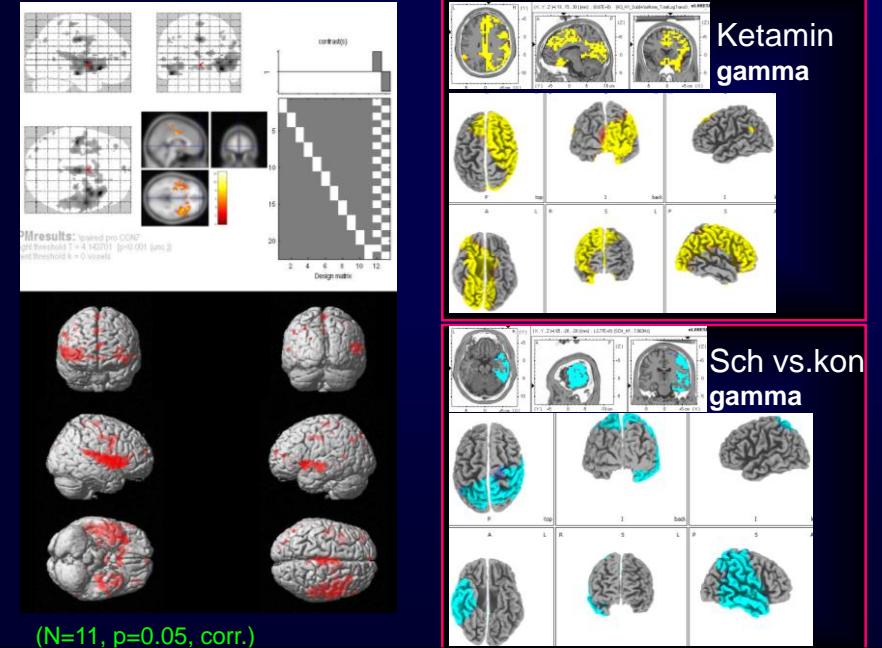
Ketamin 30 min.

Ketamin 10 a 30 min.: párový t-test

Schizofrenie vs kontroly: Indep. T-test

Farmako-magnetická rezonance (phMRI)

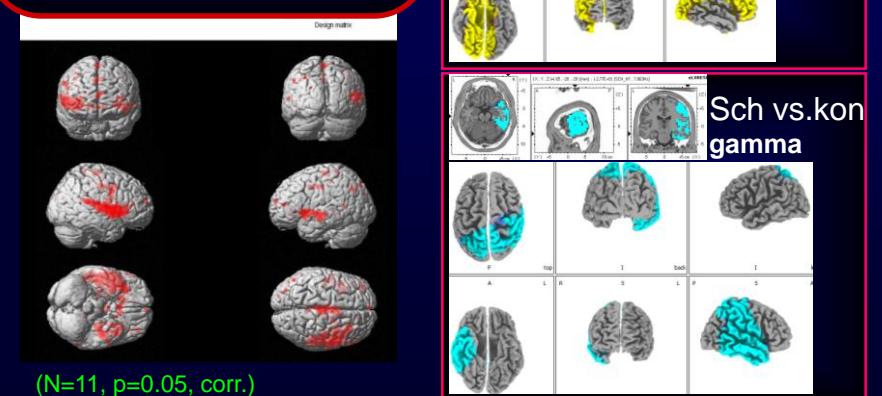

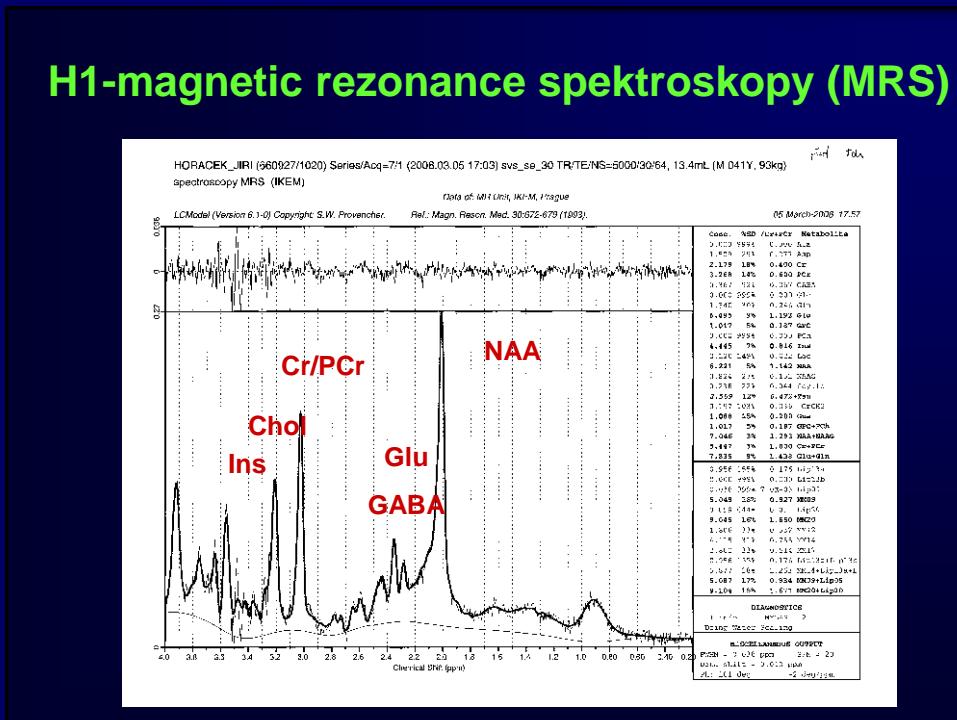
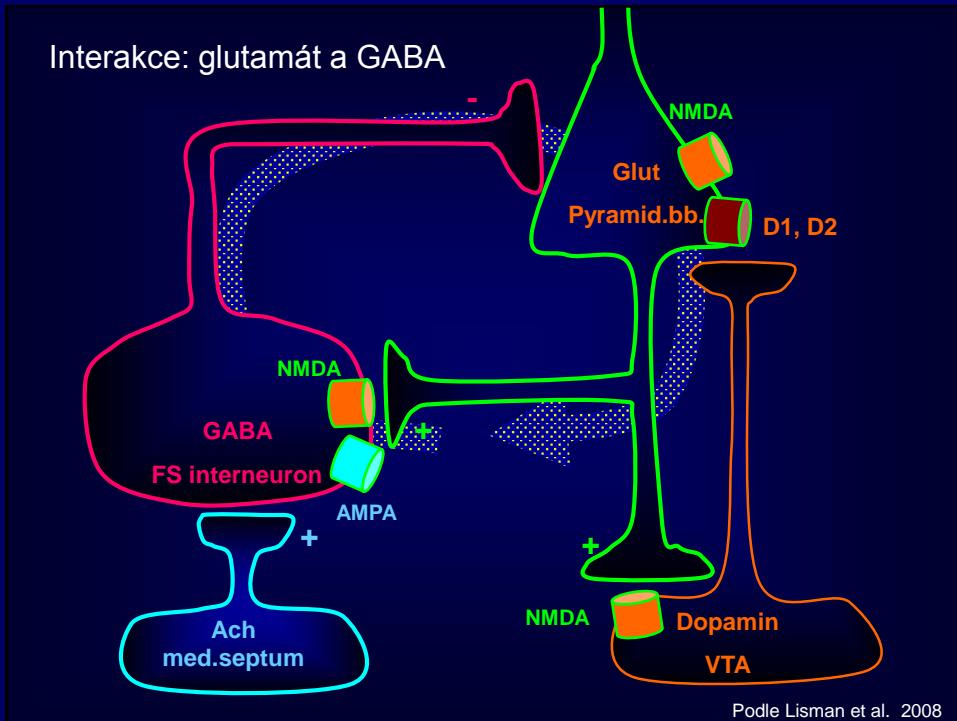
Negativní zpětnovazebný okruh:

Gamma oscilace

- závisí na inhibici pyram. bb. cestou FS interneuronů
- snížení gamma u SCH
- gamma by měla být snížena i po ketaminu (*Lisman,2008*)

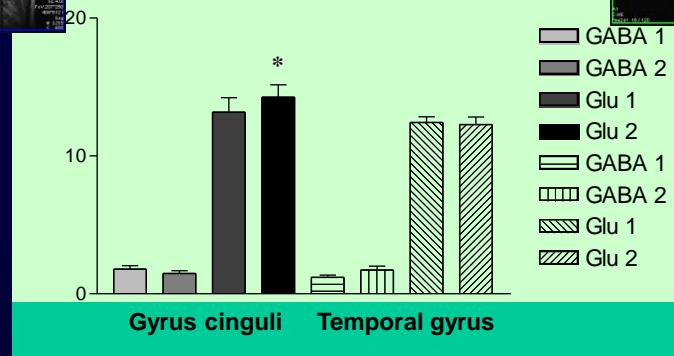
Není tomu tak!

Výsledky

Data Table-1

mean, SEM

Wilcoxon signed-rank test,

* $p=0.0137$

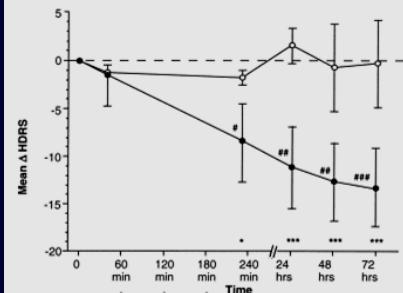
Low neurotransmitters sensitivity

Std Glu ~ 8%

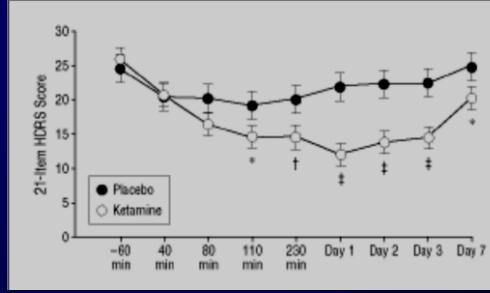
Std GABA ~ 48%

Nečekaná
serendipity

Why ketamine and depression?

Berman, R. M., et al.: 2000, Antidepressant effects of ketamine in depressed patients: Biol. Psychiatry, v. 47, no. 4, p. 351-354.

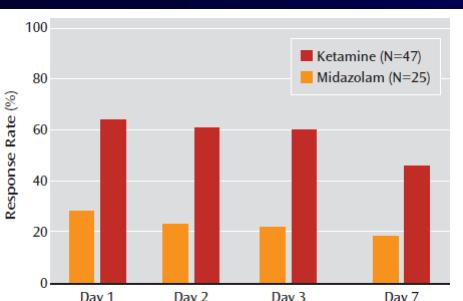

Zarate, C. A., Jr., et al. 2006, A randomized trial of an N-methyl-D-aspartate antagonist in treatment-resistant major depression. Archives of General Psychiatry 63, 856-864..

Ketamine 0,5 mg/kg: 30 min. infusion

Onset of antidepressive effect: within hrs.

Response: 71% (vs 0 on placebo) patients (Zarate, 2006)

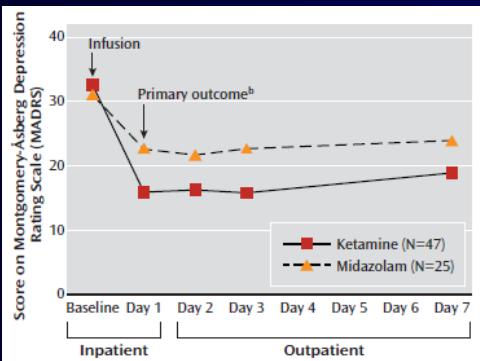

Response Rates Over Time in Patients With Treatment-Resistant Major Depression Given a Single Infusion of Ketamine or Midazolam

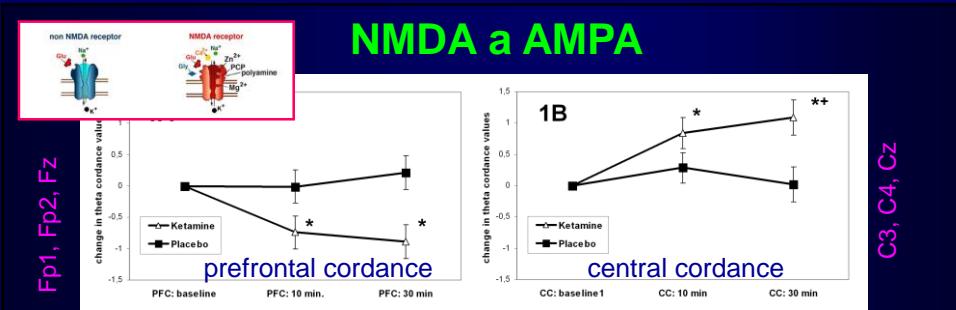
the MADRS score was lower in the ketamine group than in the midazolam group by 7.95 points

odds ratio: 2.18

response rates of 64% and 28%, respectively

Murrough et al., Am J Psychiatry 2013 Aug 28 doi: 10.1176/appi.ajp.2013.13030392.

Horáček, 2010. Psychological Medicine.

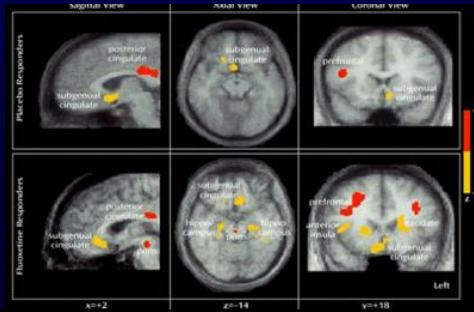
PET studies:

Antidepressants:

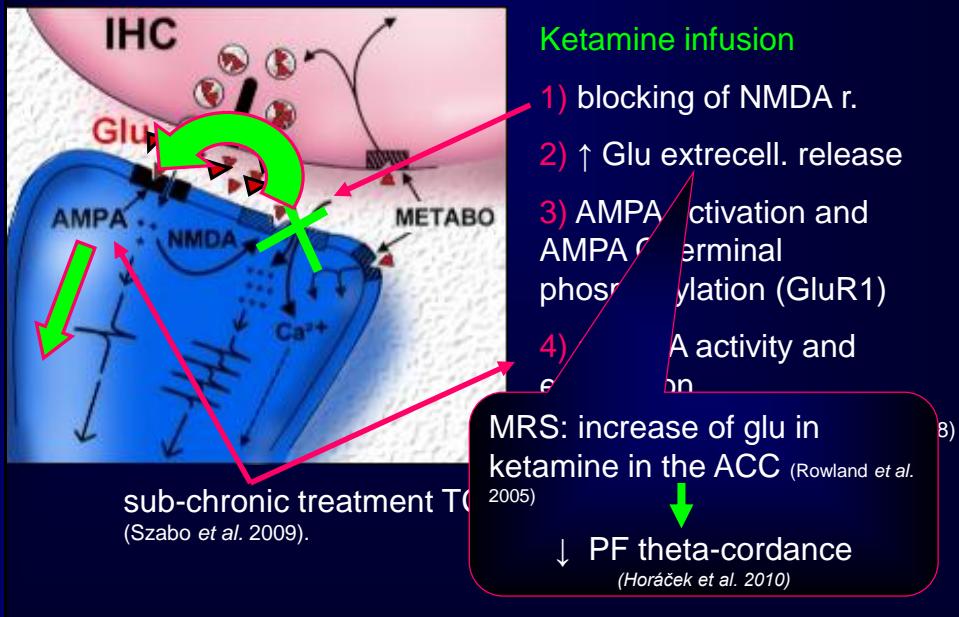
↓ SGC (Cg25)

↑ PC (Cg31)

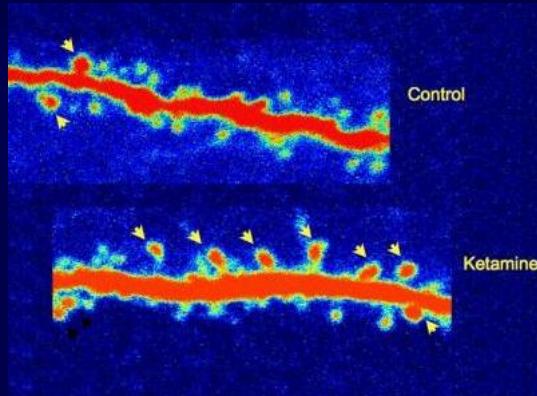
(Kennedy et al. 2007,
Mayberg et al. 1999, Ressler,
Mayberg, 2007)

NMDA a AMPA

Synaptic Plasticity

ketamine rapidly activated the mammalian target of rapamycin (mTOR) pathway, leading to increased synaptic signaling proteins and increased number and function of new spine synapses in the prefrontal cortex of rats

[Li, 2010]

Soubor depresivních nemocných léčených ketaminem v PCP

	Responders (n=11) median (IQR)	Non-responders (n=16) median (IQR)	Statistical significance level*
Age (years)	43 (30–56)	44 (32–56)	NS ^a
Gender (M : F)	7 : 4	9 : 7	NS ^b
Duration of depressive disorder (years)	7 (1–13)	13 (4–22)	NS ^c
Duration of current episode (months)	15 (2–28)	9 (0–18)	NS ^c
Number of previous psychiatric hospitalizations	3 (1–5)	3 (1–5)	NS ^c
Baseline MADRS	23 (18–28)	23 (18–28)	NS ^c

IQR – interquartile range; ^aStudent's t-test; ^bFisher Exact Test; ^cMann–Whitney U Test

Šoš et al., 2013

Ketamin u MDD v PCP: výsledky

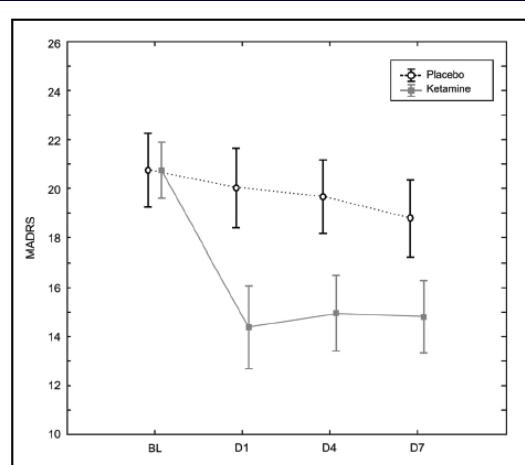
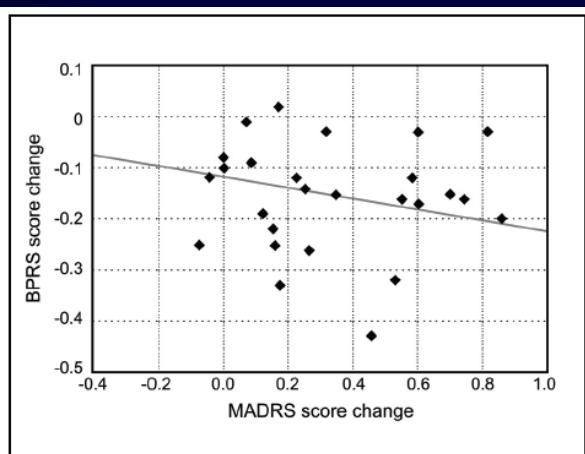

Fig. 2. Superiority of ketamine over placebo at all post-infusion visits was found (day 1: $p<0.001$; day 4: $p=0.002$; day 7: $p=0.02$).

Šoš et al., 2013

Ketamin u MDD v PCP: výsledky

Association:
BPRS total and MADRS

at day 7 ($r=-0.40$,
 $p=0.04$)

at day 1 ($r=-0.37$, $p=0.06$)
and day 4 ($r=-0.36$,
 $p<0.07$)

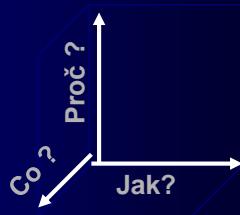
No significant correlations
with BPRS subscales.

Fig. 3. Association between BPRS score change during acute administration of ketamine and MADRS score change at day seven, analysed by Pearson's correlation coefficient ($r=-0.40$, $p=0.04$).

Šoš et al., 2013

Závěr

Farmakologické modely
Neurovývojové modely
Genetické modely

Můžeme modelovat:

Pozitivní příznaky

Negativní a kognitivní příznaky

Deficit informačního processingu

Můžeme testovat:

Etiologie schizofrenie

Efekt antipsychotik

Role metabolitů:

quetiapin → norquetiapin

AP → AD (+ AP?)

NET, 5-HT1A

Horáček, 2010